

УДК 631.17

З. В. Осипенко,
старший викладач кафедри фінансів і обліку,
Університет Короля Данила, м. Івано-Франківськ
ORCID ID: 0000-0003-2456-2940

DOI: 10.32702/2306-6792.2020.17—18.103

ЕКОЛОГІЯ — КЛЮЧОВА ФУНКЦІЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ: МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ ЗРІЗ

Z. Osypenko,
Senior Lecturer, Department of Finance and Accounting, King Danylo University, Ivano-Frankivsk

ECOLOGY IS A KEY FUNCTION OF FOREST RESOURCES: MACRO REGIONAL SECTION

Екологія слугує однією з природних складових, завдяки якій забезпечується життєдіяльність біосфери, органічного й неорганічного світу, людини. Рівень екології вимірюється присутністю в атмосфері вуглекислого газу, парникових випарів, кисню, а також інших нематеріальних інгредієнтів, які забезпечують життя землян, розвиток усього біорізноманіття.

Найбільшим поглиначем вуглекислого газу CO₂ та продуцентом кисню слугують лісгосподарські ресурси, зокрема деревостани. В статті проаналізовано та критично осмислено наукові доробки вчених, науковців, практичних працівників, які стосуються стану природних ресурсів у Карпатському макрореґіоні, в тому числі лісових.

Автором виокремлено два періоди розвитку та використання земель лісгосподарського призначення крізь призму екології, однієї з ключових нематеріальних функцій, котра продукується лісгосподарськими ресурсами. Зазначається, що до та після проголошення незалежності України в лісгосподарському секторі економіки, екологія суб'єктами володіння та користування лісовими ресурсами, значущість екології значною мірою недооцінюється. Ігнорування станом екології пов'язується з присутністю в лісовому господарстві атрофованих цінностей. Йдеться про те, що зусилля учасників лісгосподарських відносин спрямовуються на постійне зростання обсягів вирубки та реалізації лісодеревини. Пропонуються власні шляхи подолання деструктивів та імплементацію засад сталого розвитку.

Ecology serves as one of the most important natural substances through which the vital activity and development of the Biosphere, the whole organic and inorganic world, is ensured. The role and importance of ecology in the present-day environment, which is characterized by increasing uncertainty about living conditions on the earth, intensification of natural disasters by global warming, destructive climate change, the emergence of previously unknown threats to human life, flora and fauna, has especially increased.

The current foundations of socio-economic development, which were initiated mainly during the period of the classical development of capitalism, have significantly exacerbated the contradictions, the relationship between natural resource potential and human needs. The latter are often of a nature, desires, methods and ways of consumption that do not meet the requirements of the laws of ontology. The rapid and rapid development of the economy, the fetishization of money, the phenomenon of consumerism led to the violation of laws and the balance between natural resources and values cultivated by man today. In other words, society seeking to meet its needs, subjective values led to a decrease in the regenerative and reproductive functions of the natural resource potential. As a result, carbon dioxide volumes have sharply increased in the atmosphere and oxygen genesis has decreased. This is especially true of forest lands producing timber and non-timber resources. First of all, this concerns the intangible function of forest resources, among which forest, timber, which in nature absorbs more than 50% of carbon dioxide and release oxygen and other important ingredients without which the existence of human life on earth is impossible, as well as the whole biosphere.

In a scientific article, retrospective studies were conducted concerning the sources, motivations, values, which were the basis for the use and development of forest resources in the conditions of command-administrative and market model of management in the forestry sector of the economy of the Carpathian macro-region. The composition and the

number of enterprises, entities that have caused more pollution, pollution of the atmosphere and the whole environment, while ignoring the need to preserve, improve and produce ecological functions of forests are analyzed. It is noted that forestry organizations were, are and will be the economic interests of the subjects of activity. It is about the organization of forestry, the production of tangible and intangible functions, the plans and their implementation, the violation and underestimation of the environment.

The reduction of regenerative properties of forest resources is investigated separately and fundamentally, especially aimed at the conservation and genesis of ecology, as evidenced by the excessive logging and the volume of timber sales.

The principles of organization of the economic sector of the economy in the period of Ukraine's declaration of independence are quite substantially investigated. It is noted that the operating principles of management in a slightly modified format have been transferred from the administrative-command model to the market model. Such actions have resulted in increased logging, increased corruption and theft of timber.

The scientific article analyzes the division and structure of forest lands by forest category in the Carpathian macro-region. It should be noted that the ratio is not optimal because it is aimed at satisfying, above all, economic needs.

Underestimation of non-forest functions, ecology requires the formation of a society of new principles of worldview, new values are called for in the report "Come On" of the practice of the Roman Club, which is stated in the proposed article.

In conclusion, the author proposes the most important ways, measures, methods of conservation and improvement of ecology through the development of adequate environmental policy.

Ключові слова: екологія, ліс, ресурси, держава, вирубка, реалізація, цінності.

Key words: ecology, forest, resources, state, deforestation, implementation, values.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Екологія є однією з найважливіших суб-станцій, яка забезпечує життєдіяльність органічного і неорганічного світу, усієї біосфери включаючи людину. Погіршення екології, що нині масово спостерігається в Всесвіті, спричиняє до інтенсифікації негативних процесів, які стосуються природно-ресурсної сфери, клімату, появи нових раніше невідомих хвороб, зростання процесів непередбачуваності природних катаклізмів тощо.

Стан екології на мікро-, мезо- та макрорівнях залежить від антропогенних і техногенних чинників. Перший як відомо, генерується соціумом, діями людського фактора. Другий є результатом дії впливу технологій, технічних засобів, які використовує людина в процесі своєї життєдіяльності. На жаль, і перший, і другий чинники, як правило, негативно впливають на стан екології.

Рівень, стан екології оцінюється завдяки присутності в атмосфері двох ключових показників: викиди в атмосферу вуглекислого газу CO₂ та присутність у повітрі кисню. Звісно, що це далеко не весь перелік показників оцінювання якості атмосфери та всього довкілля.

Найбільш значущим природним ресурсом, який регулює стан екології, як засвідчують дос-

лідження науковців є лісгосподарські землі, лісові ресурси, зокрема лісодеревина. Саме вони безпосередньо впливають на стан та чистоту атмосферного повітря, оскільки лісовими ресурсами поглинається 50% CO₂ та продукується кисень. На жаль, у вітчизняному лісгосподарському секторі економіки цим ключовим функціям лісу не приділяється належна увага. Домінантою розвитку тут слугує заготівля і реалізація лісодеревини, ділового лісу, тобто задоволення економічних інтересів осіб, які мають доступ до цього стратегічного ресурсу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Заважаючи на значущість екології для життя на землі, погіршення її стану, інтенсифікації антропогенного та техногенного навантаження на природно-ресурсний потенціал, особливо на лісові ресурси проблеми та завдання в зв'язку зі збереженням та покращенням постійно знаходяться в полі зору багатьох відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, провідних і господарських структур, громадськості тощо.

У контексті наукових досліджень на особливу увагу заслуговують дослідження екології лісгосподарських ресурсів. Зокрема О. Фур-

дичко засвідчує про недооцінку екології та домінуванні в лісогосподарському секторі економічних інтересів, що призводить до порушення збалансованості між деревними та недеревними функціями. "Для лісового сектора економіки збалансованим за кількісною оцінкою є таке використання деревних та інших ресурсів, при якому щорічний обсяг вилучення не перевищує щорічного приросту ресурсів та забезпечує розширене й збалансоване їх відновлення, достатнє для прийдешніх поколінь. За якісною оцінкою людське втручання в лісову екосистему не має порушувати вікової структури та структурно-функціональної організації екосистеми, її продуктивності та стійкості, а економічний зиск від деревини має здійснюватись не за рахунок недооцінювання інших, так званих недеревинних продуктів (грибів, ягід, дичини, лікарських рослин тощо), а також, насамперед, несировинних ресурсів екологічних та соціально-культурних функцій лісу, що досі не підлягають економічному оцінюванню та належному обліку в Україні [1, с. 14].

Своєрідним, на наше переконання, слід вважати взаємозв'язок між інтересами людини та чинними засадами лісогосподарування. Визнано, що раціональне, комплексне використання природних ресурсів не забезпечує збереження природи, оскільки воно зорієнтоване на людину, а не на природні екосистеми, які саме й створюють життєво необхідні ресурси та умови нашого існування [2, с. 21]. Цінність лісових ресурсів, зокрема їх роль та значення для генези та збереження екології, поглинання вуглекислого газу CO_2 досить ґрунтовно досліджується Ю.Ю. Туницею, І.П. Бабкевичем. Зокрема Ю.Ю. Туниця стверджує, що за вегетаційний період 1 га лісу, поглинаючи вуглекислий газ, продукує 15—20 тонн органічної маси і вивільняє кисню для 200 людей на цілий рік. Загалом ліси на планеті поглинають 42,89 загальної кількості CO_2 [3]. Бабкевич У.П. підсилює значущість екології в умовах загострення природно-кліматичних катаклізмів. Глобальні лісові екосистеми — легені планети — відтепер розглядаються як один з основних чинників запобігання негативним наслідкам глобального потепління та надзвичайних ситуацій, як основний поглинач парникових газів, як природний фільтр для поверхневих та підземних вод. Це ті невід'ємні природні властивості лісів, які нині мають більшу цінність, ніж зрубана деревина [4, с. 88].

Аналіз засвідчує, що проблеми збереження екології, потребують формування адекватного законодавчого супроводу держави щодо

формування відповідної екологічної політики. У Законі України "Про основні засади (стратегію) екологічної політики України на період до 2030 року" зазначається, що метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямків соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем [5].

Екологія як нематеріальна функція лісогосподарських ресурсів часто слугує предметом дослідження на наукових конференціях, симпозіумах, які мають не лише внутрішній, а й міжнародний статус. Екологічні проблеми були, є і залишаються предметом досліджень осіб, які захищають кандидатські і докторські дисертації.

Втім, незважаючи на багатогранність досліджень і публікацій, недостатньо вивченими залишаються сентенції, що стосуються шляхів, методів збереження та поліпшення екології у вітчизняному лісогосподарському секторі економіки.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завданням статті є дослідити, проаналізувати та запропонувати засади, механізм збереження та поліпшення екології лісових ресурсів на прикладі лісогосподарських ресурсів Карпатського макрорегіону. Особливу увагу приділити засадам сталого розвитку.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Недооцінювання екології на мега-, мезо- та мікрорівнях, на жаль, не є проблемою, що виникла вчора або сьогодні. В Україні витоки її зародження появилися ще в період функціонування командно-адміністративної моделі господарування, п'ятирічок, у яких директивними методами нав'язувались завдання нарощування та збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції лісових ресурсів. Саме в той час зародилися хижацькі, аморальні, асоціальні, руйнівні для природного середовища лозунги: "Нам не потрібно ждати милостей від природи, — взяти їх у неї наше завдання!" Наша країна наскільки є багатою на природні ресурси, що народ не відчуватиме нестачу в них! План має бути виконаний будь-якими засобами, способами! Виконаємо п'ятирічку за 4—3—2 роки!" В той же час закликів до збереження, поліпшення природних ресурсів, потреби бережливого

ставлення до них практично не було. Не приймалася до уваги потреба організації відтворювального процесу дотримуючись при цьому законів онтології.

Становлення й розвиток підприємств і виробництв у лісогосподарській сфері в абсолютній своїй більшості організовувалося з використанням екстенсивних моделей, що спричинило до непоправної шкоди завданої природно-ресурсному потенціалу, довкіллю, флористичі й фауністичі, сільськогосподарським угіддям, лісовим ресурсам тощо.

У складі нових підприємств і виробництв найбільшої екологічної шкоди завдавали лісогосподарським ресурсам непрофільні підприємства. Йдеться про хімічні, нафтовидобувні та нафтопереробні галузі промисловості, металургійні й целюлозно-паперові виробництва тощо. Зокрема в Карпатському макрорегіоні, що характеризується унікальністю територій, неповторним багатством лісів, водних джерел, рослинним і тваринним світом, чистотою повітря, низьким рівнем забрудненості й засміченості земельних ресурсів швидкими темпами будувалися: Калуський хіміко-металургійний комбінат, Івано-Франківський завод тонкого органічного синтезу, Калуська целюлозно-паперова фабрика, Бурштинська й Добротвірська ТЕС, Надвірнянський і Долинський нафтовидобувні й нафтопереробні заводи, Дністровська гідроелектростанція, небезпечні й шкідливі підприємства й виробництва в Роздолі, Львові, Чернівцях, Закарпатті тощо.

Складність полягає також у тому, що на лісогосподарських землях Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Чернівецької областей було розміщено небезпечні воєнні об'єкти, ракетні бази та установки, радіаційне озброєння, уранові підземелля де видобувався уран для потреб армії і ін.

Водночас їх негативний вплив на продукування, збереження екології, генези інших лісових і нелісових функцій, як правило, не приймалася до уваги.

Слід зазначити, що всі ці підприємства й виробництва організовували виробництво на різних, часто віддалених одна від однієї територіях. Втім, закони сполученості твердо переконують, що між ними існував зв'язок. До речі, практична частина такого взаємозв'язку донині залишається мало дослідженою.

Таким чином, найбільш суттєвим чинником, який призвів до зростання забруднення, засмічення, погіршення екології атмосфери, втрати регенеративних властивостей лісових ресурсів в умовах перебування України в складі

колишнього Радянського Союзу стала масова індустріалізація, хімізація, електрифікація.

Довизвольний період України став своєрідним каталізатором, який поклав початок й інтенсифікував процеси погіршення стану екології. В цей час, спостерігається масове, хижацьке вирубування лісодеревини, деградація ґрунтів, зростання розораності ділянок, які не були залучені до використання в аграрній й лісогосподарській сферах. Наголошуємо ще раз на тому, що екологічні деструктиви найбільшого поширення в країні та Карпатському макрорегіоні, зокрема, набули в зв'язку з недооцінкою, певним чином ігноруванням екологічної складової.

Порушення, ігнорування, недооцінка нематеріальної субстанції — екології спричинило ланцюгову реакцію, наслідки якої завдали та продовжують завдавати неповноправної шкоди не лише економічним, а й соціальним чинникам, усьому відтворювальному процесу включаючи біосферу, а також лісоресурсному потенціалу.

Проголошення ринкової моделі розвитку в Україні після 1991 року не змінило радикальним чином взаємовідносини між соціумом і лісовими ресурсами. Більше того, ринок для багатьох суб'єктів володіння й користування лісогосподарськими ресурсами сприймався як вседозволеність, безконтрольність держави, суспільства, громадськості, що стосується процесів використання, відновлення, збереження та охорони лісових сировинних і несировинних ресурсів (екології).

Лісогосподарська сфера в цей час не зазнала радикальних перетворень за винятком тощо, що в разі інтенсифікувалась вирубка лісостанів, а також реалізація лісової деревини за межі України завдяки проникненню в ці процеси тінювих схем розкрадання, чорних лісорубів, корупціонерів. Звісно, що вирубування лісодеревини об'єктивно спричинило до зниження регенеративних функцій, найважливішими з яких, як нами зазначено раніше, є поглинання лісами вуглекислого газу та генеза кисню.

Складність подолання чинних деструктивів полягає також у тому, що весь відтворювальний процес, як правило об'єктивно корелює з законами онтології та передбачає обов'язкову збалансованість біосфери, котра внаслідок недооцінювання екології спричинила до негативної ланцюгової реакції. При цьому було порушено, певним чином знищено не лише джерела екології, а й призвело до деструктивних змін у водних ресурсах, фауністичі й флористичі,

Таблиця 1. Поділ площ земель лісогосподарського призначення за категоріями лісів у Івано-Франківському обласному управлінні лісового й мисливського господарства, га

Загальна площа земель лісогосподарського призначення	Лісові ділянки, в тому числі			Нелісові землі в тому числі, разом	
	вкриті лісовою рослинністю	не вкриті лісовою рослинністю	лісових ділянок, разом	Сільсько-господарські угіддя	Нелісові ділянки
Разом по ОУЛМГ					
467665,0	427069,5	27088,8	454158,3	5509,3	13506,7
Ліси природоохоронного, наукового, історично-культурного призначення					
64394,8	60191,8	2587,0	62778,8	527,6	1616,0
Рекреаційно-оздоровчі ліси					
60546,4	55177,4	3497,5	58674,9	459,2	1871,5
Захисні ліси					
132976,3	121464,1	6578,0	128042,1	1659,4	4934,2
Експлуатаційні ліси					
2097475	190236,2	14426,3	204662,5	2863,0	5085,0

Джерело: розраховано автором за даними ОУЛМГ.

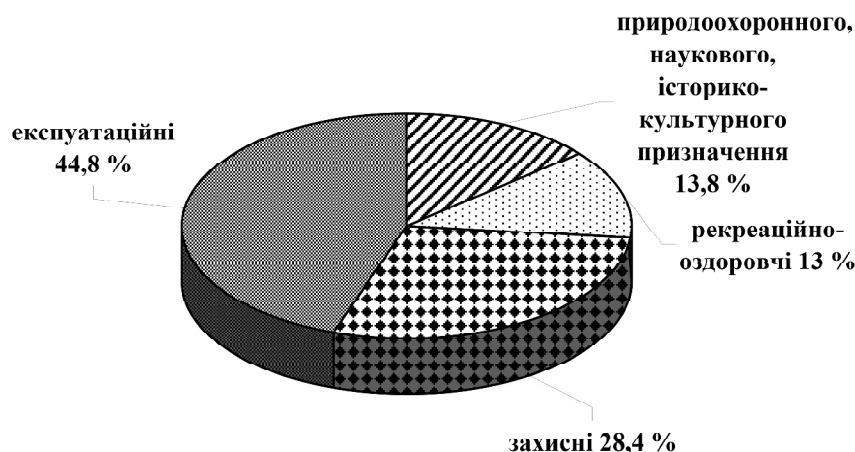
генезі недеревних функцій лісогосподарських земель, зростанню забрудненості й засміченості тощо. Йдеться про розбалансованість, якщо її вчасно не зупинити, унеможливити можуть виникнути більш катастрофічні наслідки.

Виконавчий директор Програми ООН з навколишнього середовища в доповіді "На шляху до планети, вільної від забруднення (Towards pollution — free planet)", розкриваючи присутність у діючих програмах недоліків, зокрема недостатність зусиль світової спільноти протидії забрудненню та засміченості біосфери, усіх субстанцій Всесвіту окремо наголошував на недооцінюванні людством невидимих (нематеріальних) складових екосистеми та екстерналізації витрат, пов'язаних із зростанням темпів забрудненості. Недооцінювання екології є однією з причин збитків і каталізації використання ресурсів. Доповідачем зверталася також увага, що поводження з екосистемами як звалищами та стоками відходів нині організовано без повного усвідомлення можливих катастрофічних екологічних наслідків [6].

У загальній структурі ресурсів у Карпатському макрорегіоні найбільшу питому вагу займають лісові ресурси, зокрема лісодеревина, обсяги якої за роки незалежності значно зменшилася, що призвело до зменшення потужності джерел, якими генерується кисень та поглинається вуглекислий газ.

Відомо, що інтенсивність поглинання CO₂ починає зростати в молодняках та середніх деревостанах, досягає максимуму в пристигаючих та стиглих деревостанах знижується в перестійних. На жаль, об'єктивної інформації з цього приводу немає, а якщо і є, то вона не завжди відповідає дійсності. Означене пояснюється тим, що при вирубуванні лісостанів домінує комерційний інтерес, жадаба до швидкого збагачення. Передусім у Карпатах вирубують лісостани, що знаходяться на легкодоступних, рівнинних територіях, які недостатньо контролюються адекватними державними місцевими органами, громадськістю.

Згідно з даними ОУЛМГ Івано-Франківської області загальна площа лісів, які розміщені в

Рис. 1. Структура земель лісогосподарського призначення за категоріями в ОУЛМГ, %

гірській місцевості (342708 га), яка майже втричі більша від деревостанів рівнин (124957 га) (табл. 1).

Дані таблиці 1 засвідчують, що в загальній площі земель лісогосподарського призначення 91,3% вкрито лісовою рослинністю, що слід позитивно оцінити. Відносно невелику питому вагу в структурі всіх площ займають нелісові землі, що зайняті під сільськогосподарськими угіддями, водою, болотами, спорудами, трасами тощо.

Розподіл загальної площі земель лісогосподарського користування засвідчує, що пальма першості належить експлуатаційним лісам — 44,8%, захисні — 28,4%, природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення та рекреаційно-оздоровчі ліси займають практично рівнозначну площу, котра в підсумку складає дещо більше четвертої частини усієї площі ОУЛМГ (рис. 1).

Сформована структура площ лісогосподарських земель засвідчує, що використання земель лісогосподарського призначення спрямоване, передусім на задоволення економічних інтересів суб'єктів володіння й користування лісогосподарськими ресурсами. Йдеться про те, що зусилля, лісові відносини на макро-, мезо- та мікрорівнях нині спрямовані на продукування лісодеревини, її продаж за межі України та швидке збагачення без урахування потреб збалансованості всього біорізноманіття, включаючи екологію.

Аналіз дає змогу стверджувати, що лісові ресурси, продукування їх регенеративних властивостей слід розглядати крізь призму комплексності, цілісності, взаємозв'язку. На землях лісогосподарського призначення жоден ресурс не знаходиться в ізолюваності відносно інших частин органічного й неорганічного світу, біосфери. Він так чи інакше перебуває у взаємозв'язку, взаємозалежності (інколи вони не є видимі для людини). Між лісовими ресурсами, незважаючи на їх функціональне призначення має місце безперервний обмін речовин, які перебувають у постійних потоках енергії.

Враховуючи те, що родючі землі (означене стосується також лісогосподарських угідь) відтворюють репродуктивні властивості через ґрунт, повітря, сонце й воду, мікроорганізми, інші невидимі і не достатньо досліджені людиною елементи є цілісним живим організмом ландшафту й біосфери та основним середовищем нашого життя, розгляд і вирішення даної проблеми потребує комплексного й системного підходу з екологічних, економічних, соціальних, правових та інших складових природного розвитку [7, с. 32].

На наше переконання, недооцінювання нематеріальних функцій лісогосподарських земель пояснюється домінуванням в українському суспільстві атрофованих, аморальних цінностей, лейтмотивом яких залишається збагачення, феєтишизація грошей, що мало місце в багатьох країнах світу в період класичного розвитку капіталізму. Нині ж науковий світ, визначні громадські діячі закликають відмовитися від цінностей матеріального плану, оскільки безупинне гоніння до збагачення завдає значно більшої шкоди біосфері, життю людини про що переконливо засвідчують екологічні, соціальні катастрофи.

Слушною по цьому поводу, на наше переконання, є недавно опублікована доповідь Римського клубу, вона є одним із найважливіших документів нашого часу. Доповідь "Come On" має два значення: "не старайтеся мене обманути" і "приєднуйтеся до нас". У доповіді пропонуються нові підходи до формування у молоді "грамотності" щодо майбутнього... жорстко критикують капіталізм та пропонується відмова від матеріалізму та спрощеного розуміння світу. Ключовим положенням доповіді вважаємо обґрунтування потреби переходу на нові цінності. "Цінності — це квінтесенція людської мудрості, яка накопичується століттями" — на нинішньому етапі вони втілюються в акценті на добробуті всіх живих істот і світу загалом.

Цікавою по цьому поводу є статистика щодо поглинання CO₂. Якщо вимірювати у викидах CO₂ (надлишок головна причина глобального потепління), один процент найбільш багатих американців генерує триста вісімдесят тонн викидів CO₂ на людину, водночас як середній мешканець землі — 6 тон (перепад у 53 рази). 10% найбільш багатих домогосподарств світу є причиною сорока п'яти відсотків загального обсягу викидів [8].

Означене твердо переконує в потребі розробки та прийняття адекватних соціально-правових засад, які би регулювали, регламентували процеси збереження, генези екології усією світовою спільнотою, усіма країнами, кожною людиною. Такі засади були започатковані на Конференції ООН у Ріо-де-Жанейро в 1987 році. Саме тоді було прийнято програмний документ, який був спрямований на успішне поєднання трьох складових сталого розвитку: екологія, соціальні проблеми та економічні. Сталий розвиток без вичерпання природно-ресурсного потенціалу передбачає виключення з практики господарювання моделей виробництва та споживання, які не сприяють такому розвитку на рівні підприємств, на локальному, регіональному та глобальному рівнях [10].

Слід зазначити, що Україна приєдналася до країн, які задекларували свою участь організувати розвиток лісгосподарського сектору на засадах сталого розвитку, поєднуючи при цьому одночасне, збалансоване вирішення економічних, соціальних і екологічних складових відтворювального процесу, без завдання шкоди лісгосподарським ресурсам. Однак, крім формальної задекларованості, практичне втілення в життя цього програмного документа не здійснено донині.

На наше переконання, ключем до відновлення регенеративних властивостей лісових ресурсів, особливо поглинання вуглекислого газу та продукування кисню має стати розробки на загальнодержавному, регіональному рівнях й структурах нижчого порядку екологічної програми (заходів, котрі би слугували дорожньою картою та давала конкретну відповідь щодо розвитку та диверсифікацію екологічної функції лісових ресурсів. До речі, в Голландії ще в 90-х рр. склалася концепція екологічної політики, орієнтована на скорочення забруднень, впровадження технологічних розробок, інтегрування екологічних орієнтирів в систему культурно-моральних цінностей [10, с. 100]. Означене засвідчує про потребу формування в суспільстві нашої країни нових цінностей, потреб, котрі би забезпечували життєдіяльність і розвиток не лише нинішнього, а й майбутніх поколінь.

ВИСНОВКИ

Лісгосподарськими землями продукується два найважливіші види лісових ресурсів: лісодерева та ресурси, які є по відношенню до лісу є допоміжними, неосновними, супутніми, несировинними, такі, що не мають матеріальної форми. До складу останніх відносяться екологія. Значення екологічного ресурсу нині, як і раніше недооцінюється суспільством. Динаміка використання лісових ресурсів засвідчує, що пальму першості на мікро-, мезо- та макрорівнях суб'єкти володіння й користування лісгосподарськими землями віддають лісодеревині. Лісодерева, як відомо може бути зрубана, реалізована як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках і за неї суб'єкти діяльності отримують грошові кошти. Йдеться про те, що означений продукт є товаром, який постійно знаходиться в обігу. Саме гроші в цьому процесі слугують мотивацією до вирощування, вирубування та реалізації лісостанів. Екологія, як відомо, не має товарної форми, а тому не купується-продається. Втім, як засвідчують дослідження роль і значущість екології посту-

пово займає домінуючі позиції в житті соціуму, оскільки вона є тією невидимою субстанцією, котра забезпечує життєдіяльність біосфери, органічного та неорганічного світу, усього людства.

Інтенсифікація інтеграційних і глобалізаційних процесів призвела до деструктивів, пов'язаних із зростанням забрудненості, засміченості джерел, якими генеруються екологія. Означені процеси нині характерними є також для України, Карпатського макрорегіону. Швидкі темпи рубок лісодерева, виснажлива експлуатація лісових ресурсів до часу проголошення незалежності та після утвердження України в якості незалежної держави значно унеможливили та знищили регенеративні функції лісу, що стосуються генези, збереження екології. Екологія як одна з найважливіших складових суспільного відтворювального процесу потребує розробки в Україні екологічної політики, котра би стала дорожньою картою, законом, який регулює обов'язковість суб'єктів, задіяних у лісгосподарському секторі господарювання не лише зберігати, а й створювати нові джерела генези екології. З цією метою доцільним є також розробка екологічних заходів усіма суб'єктами господарської діяльності вітчизняного сектора лісового господарства. Потрібно запровадити комплексний, контрольований підхід до збереження екології, який би поєднував не лише збільшення площ лісових ресурсів, основних продуцентів чистого повітря та поглиначів CO₂, а й зобов'язував підприємства й виробництва зменшувати викиди шкідливих інгредієнтів у навколишнє середовище.

Література:

1. Фурдичко О.І. Лісова галузь України в контексті збалансованого розвитку: теоретико-методологічні, нормативно-правові та організаційні аспекти: монографія / О.І. Фурдичко, В.В. Лавров. — К.: Основа, 2009. — 424 с.
2. Ліщитович А. Кількісні проблеми теорії природокористування // Економіст. — 2011. — № 10. С. 20—22.
3. Туниця Ю.Ю. Екоеконіміка і ринок подолання суперечностей [текст] / Ю.Ю. Туниця. — К.: Вид-во "Знання", 2006. — 314 с.
4. Бабкевич У.П. Принципи екологічного стимулювання ефективного відтворення лісових екосистем поглинати парникові гази // Інвестиції: практика та досвід. — 2013. — № 3. — С. 87—92.
5. Про основні засади стратегічної державної екологічної політики України на період до 2030 ро-

ку: Закон України № 2697 від 28.02.2019 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/lans/Show/2697-19>

6. Towards a Pollution — Free Planet // UNEP / EA.3 / 25. — 2017. — October 15. — 29 p. — P. 13 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://papers-mart.unon.org/resolution/uploads/25_19october.pdf

7. Ковалів О. Еколого-економічні та соціальні напрями регулювання земельних відносин і природокористування на сучасному етапі // Економіст. — 2011. — № 10. — С. 31—33.

8. <https://osvitoria.media/news/Yakoyn-mage-buty-osvita-mojbutnogo-rymsky-klub-vypustyn-novu-dopovog/>

9. Данилишин Б. М. Проблеми модернізації лісоресурсної сфери в контексті просторового розвитку: матеріали наук. — практ. конф. — К.: РВПС України НАН України, 2009 — С. 7—14.

10. Бердишев Г.Д. Глобальна екологічна криза / Г.Д. Бердишев, О.Н. Галенко, В.А. Мельниченко // Екологія довкілля та безпека життєдіяльності. — 2008. № 2. — С. 96—102.

References:

1. Furdychko, O.I. and Lavrov, V.V. (2009), Lisova haluz' Ukrainy v konteksti zbalansovanoho rozvytku: teoretyko-metodolohichni, normatyvno-pravovi ta orhanizatsijni aspekty [Forest industry of Ukraine in the context of sustainable development: theoretical and methodological, regulatory and organizational aspects], Osnova, Kyiv, Ukraine.

2. Lischytoych, L. (2011), "Quantitative problems of the theory of nature management", Ekonomist, vol. 10, pp. 20—22.

3. Tynytsia, Yu.Yu. (2006), Ekoekonomika i rynok podolannia superechnostej [Ecoeconomics and the market to overcome contradictions], Vydvo "Znannia", Kyiv, Ukraine.

4. Babkevych, U.P. (2013), "Principles of ecological stimulation of effective reproduction of forest ecosystems to absorb greenhouse gases", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 3, pp. 87—92.

5. Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "On the basic principles of the strategic state environmental policy of Ukraine for the period up to 2030", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/lans/Show/2697-19> (Accessed 25 July 2020).

6. UNEP (2017), "Towards a Pollution - Free Planet", available at: https://papers-mart.unon.org/resolution/uploads/25_19october.pdf (Accessed 25 July 2020).

7. Kovaliv, O. (2011), "Ecological, economic and social areas of regulation of land relations and

nature management at the present stage", Ekonomist, vol. 10, pp. 31—33.

8. osvitoria.media (2020), "What should be the education of the future? The Club of Rome has released a new report!", available at: <https://osvitoria.media/news/yakoyn-maye-buty-osvita-majbutnogo-rymskyj-klub-vypustyn-novu-dopovid/> (Accessed 25 July 2020).

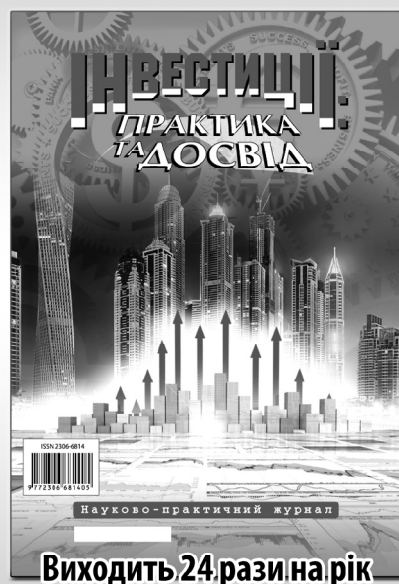
9. Danylyshyn, B.M. (2009), Problemy modernizatsii lisoresursnoi sfery v konteksti prostorovoho rozvytku [Problems of modernization of forest resources in the context of spatial development], RVPS Ukrainy NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

10. Berdyshev, H.D. Halenko, O.N. and Mel'nychenko, V.A. (2008), "The global environmental crisis", Ekolohiia dovkillia ta bezpeka zhyttiediial'nosti, vol. 2, pp. 96—102.

Стаття надійшла до редакції 03.08.2020 р.

**ІНВЕСТИЦІЇ.
ПРАКТИКА
ТА ДОСВІД**

www.investplan.com.ua

Передплатний індекс: 23892

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292